

آیین نامه و شرح خدمات
کمیته مدیریت بحران سازمان نقشه‌برداری کشور

بهمن ماه ۱۴۰۰

REG00I01R0001DRGC

پیشگفتار

وضعیت اقلیمی و جغرافیایی کشور ایران، بلایای طبیعی و مخاطرات زیادی را به دنبال دارد. این بلایای طبیعی و مخاطرات بر روی اقتصاد، محیط زیست و جامعه، تاثیرات مخرب زیادی دارد. نظر به اینکه سازمان نقشه‌برداری کشور به عنوان نهاد سیاستگذار و حاکمیتی در حوزه نقشه و اطلاعات مکانی و زیرساخت‌ها و سامانه‌های مربوطه در سطح ملی می‌باشد و نقش راهبری را در میان دستگاه‌های اجرایی کشور در این خصوص ایفا می‌کند و همچنین بدلیل آنکه بسیاری از عناصر و اجزای تشکیل دهنده‌ی بلایای طبیعی و مخاطرات، وابسته به اطلاعات مکانی و در ارتباط با بخش‌هایی از مأموریت‌های این سازمان هستند، برای جلوگیری از ایراد خسارات به زیرساخت‌های و سرمایه‌های ملی و آحاد مردم، ممانعت از ایجاد اختلال در استمرار فعالیت‌های جاری و منجمله زندگی روزمره، اقتصاد، تولید و تجارت در روستاها و شهرهای کشور و همچنین برای حفظ جان مردم، سازمان نقشه‌برداری کشور نسبت به فراهم آوردن زیرساخت‌های لازم به منظور شناخت جامع و علمی، کنترل و کاهش آسیب‌پذیری کشور در بلایا و بحران‌ها تلاش‌های زیادی کرده است تا نهادها و دستگاه‌هایی که مستقیما و بطور عملیاتی در بحران‌ها و بلایا نقش اجرایی دارند، بتوانند در زمان بحران و حتی قبل از بروز آن با استفاده از این ابزارها و زیرساخت‌ها، نقش همه جانبه مقابله و پیشگیری را به نحو اَحسَن ایفا نمایند. بدین منظور سازمان نقشه‌برداری کشور پس از سال‌ها فعالیت در حوزه پایش تغییرات پوسته زمین در ایران و ارائه گزارشات منظم و دوره‌ای به متولیان ذی‌ربط و مسئولین مدیریت بحران کشور؛ اقدام به تشکیل «کمیته مدیریت بحران» ذیل شورای مدیران این سازمان در سال ۱۴۰۰ نمود تا اهداف کلی زیر در حوزه مدیریت بحران و کاهش مخاطرات را به نحو منسجم‌تر پیگیری و دنبال نماید:

۱- ایفای نقش موثر در مدیریت و کنترل جامع بلایا و مخاطرات کشور، با توسعه سامانه‌های کاربردی ذیل زیرساخت ملّی داده‌های مکانی

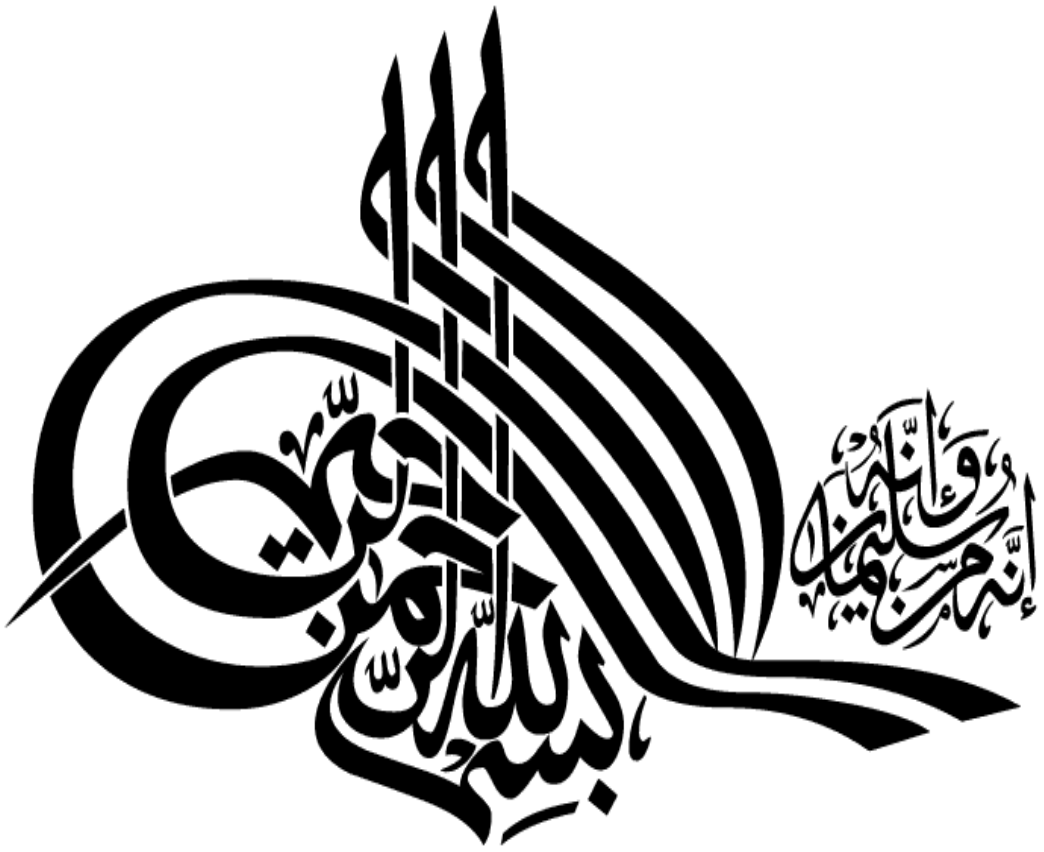
۲- تهیه و ارائه نقشه‌های زیرساختی/ موضوعی برای کاهش اثرات مخاطرات ناشی از حوادث و بلایا با استفاده از سامانه اطلاعات مکانی

۳- ارائه داده‌ها، اطلاعات و خدمات لازم برای اتخاذ تصمیمات آگاهانه در آمادگی و پاسخ به تأثیر بلایا و مخاطرات در تمامی فازهای مدیریت بحران

۴- ارتقای مهارت‌ها و فنون علمی لازم و استعداد سازمان در تقابل با خطرات و آسیب‌پذیری‌های محیطی کشور، برای حمایت از کاهش مخاطرات و کاهش خسارات ناشی از بلایا و بالابردن تاب‌آوری کشور در مخاطرات و بلایا

۵- همکاری با سازمان مدیریت بحران کشور و سایر سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی در توسعه سیستم‌های هشدار سریع بلایا و تعامل در سایر سامانه‌های مرتبط

۶- افزایش تاب‌آوری، کاهش آسیب‌پذیری در برابر بحران‌ها و مخاطرات طبیعی

بسم الله الرحمن الرحيم
إنه من سليمان وإنه

فهرست

ردیف	موضوع	صفحه
۱	مقدمه	۵
۲	فصل اول: کلیات	۸
۳	فصل دوم: ارکان کمیته	۹
۴	فصل سوم: اعلام شرایط اضطرار و تشکیل جلسات	۱۳
۵	فصل چهارم: برنامه‌ها	۱۴
۶	فصل پنجم: فن‌آوری‌های نوین سخت افزاری و نرم افزاری	۱۵
۷	فصل ششم: اعتبارات	۱۵
۸	فصل هفتم: پایش و ارزیابی	۱۵

مقدمه

موقعیت و ویژگی‌های مکانی یکی از اساسی‌ترین عناصر اطلاعاتی است که به ویژه می‌توان برای مدیریت جامع بلایا پیش از وقوع بحران، حین وقوع و پس از وقوع از آن استفاده کرد. سوابق چند سال اخیر در بروز بلایای طبیعی کشور نیز تائیدکننده این امر می‌باشد؛ به عنوان مثال، در زمین‌لرزه ۷/۳ ریشتری سرپل‌ذهاب که در سال ۱۳۹۶ به وقوع پیوست، تصاویر هوایی اخذ شده بلافاصله پس از وقوع زلزله و ارسال عکس‌نقشه‌های تهیه شده بین دستگاههای اجرایی متولی مدیریت بحران تا حد زیادی، عملیات نجات و بازیابی را در منطقه تسهیل نمود و نقشه‌های تهیه‌شده پس از زمین لرزه نیز، به بازسازی سریع شهر و روستاهای آسیب‌دیده و درک وضعیت فاجعه کمک نمود. تصاویر هوایی همچنین ارزیابی سریعی از میزان تخریب‌ها در مناطق زلزله‌زده در اختیار مسئولان تصمیم‌گیر قرار داد. البته در این گونه مواقع در مناطق با وسعت کم، پهپادهای تصویربرداری هوایی جایگزین تصویربرداری هوایی با هواپیمای با سرنشین شده و عملیات تصویربرداری را به عهده می‌گیرند و سرعت عملیات را ارتقاء می‌دهند.

از طرفی در صورتی که در زمین‌لرزه‌های شدید، حدود و مرز املاک از بین برود با استفاده از نقشه‌های قبل و بعد از زلزله می‌توان به راحتی حدود املاک و مستغلات را پیاده کرده و از کشمکش‌ها و نزاعات ملکی آتی جلوگیری نمود. علاوه بر این، بکارگیری تکنولوژی سنجش از دور و تداخل‌سنجی راداری (InSAR)، اطلاعات سریع و دقیقی از جابجایی سطحی پوسته زمین ناشی از زمین‌لرزه و تشخیص گسل مسبب زلزله را در اختیار زمین شناسان و متخصصین زمین‌لرزه قرار می‌دهد. سیستم تعیین موقعیت ماهواره‌ای، کاربرد فوق‌العاده مهمی در عملیات امداد و نجات و رسیدن به نقاط مورد نظر دارد. همچنین این سیستم، نقش اساسی در زمین مرجع‌کردن تصاویر هوایی و راداری، تعیین میزان جابجایی‌های گسل‌ها قبل از زمین‌لرزه، حین لرزه و پس از لرزه در مدل‌بندی سه بعدی رفتار زمین لرزه و گسل ایفا می‌نماید. به عنوان نمونه در زمین‌لرزه سرپل‌ذهاب، با به‌کارگیری تصاویر راداری و سیستم تعیین موقعیت ماهواره‌ای میزان جابجایی پوسته زمین اندازه‌گیری شد. این اندازه‌گیری‌ها نشان داد که در آن منطقه، نه تنها جابجایی مسطحاتی حدود ۵۵ سانتی‌متر به سمت جنوب‌غربی مشاهده شد، بلکه ارتفاع منطقه تازه‌آباد، حدود ۳۰ سانتیمتر کمتر شده (زمین به پایین رفته) و ارتفاع منطقه ازگله نیز حدود ۴۵ سانتی‌متر بیشتر شده است (زمین بالا آمده بود). این اندازه‌گیری‌ها به بررسی رفتار گسل و تعیین مدل رفتاری زمین‌لرزه و گسل مسبب کمک بسیاری می‌کند.

از دیرباز سازمان نقشه‌برداری کشور به عنوان متولی نقشه و اطلاعات مکانی، نقشه‌های سه بعدی توپوگرافی و مدل‌های ارتفاعی رقومی در مناطق مختلف کشور را تهیه نموده است که می‌توان با همکاری وزارت نیرو و سازمان هواشناسی کشور و سایر دستگاههای مرتبط، با تلفیق این نقشه‌ها با اطلاعات هیدرولوژی و هواشناسی، گستره سیلاب‌ها و سطح و ارتفاع پوشش سیلاب را قبل و بعد از سیلاب مشخص نمود که از جمله ساده‌ترین و کم‌هزینه‌ترین نقشه‌های خطرپذیری سیل، نقشه‌های پهنه یا گستره سیل می‌باشند. این نوع نقشه‌ها ابزاری ضروری برای نشان‌دادن میزان خطرات و آسیب‌پذیری در یک منطقه هستند و درک صحیح از میزان خطرپذیری، تعیین بهترین راهکار جهت رویارویی

با سیل و کاهش میزان آسیب ناشی از سیل را در اختیار مسئولین قرار می‌دهند. نقشه‌های سیلاب تهیه شده بلافاصله بعد از وقوع سیلاب نقش اساسی در مدیریت عملیات امداد و نجات دارند.

در حوزه پایش آتشفشان نیز سازمان نقشه‌برداری کشور، حدود ۱۰ سال است که در قله دماوند شبکه‌ای از نقاط ماندگار بتنی احداث نموده و در بازه‌های زمانی مختلف تغییرات مختصات و شتاب‌ثقل این نقاط ژئودزی را اندازه‌گیری می‌نماید که با بررسی و مشاهده تغییرات بیش از حد مجاز این المان‌های ژئودتیکی می‌توان هشدارهای لازم پیش از فعالیت این قله آتشفشانی را صادر نمود.

همچنین سازمان نقشه‌برداری کشور با نصب ایستگاه‌های دائمی تعیین موقعیت ماهواره‌ای (GNSS) در سراسر کشور و ایستگاه‌های جزرومدسنجی در سواحل خلیج‌فارس و دریای عمان، حرکت مناطق ساحلی به ویژه فروراندگی مکران (Makran Subduction Zone) را رصد می‌کند. این منطقه، پتانسیل تولید زلزله‌هایی با شدت بالا را داراست و با تلفیق داده‌های مختلف جزر و مدسنج‌ها و گیرنده‌های GNSS و زلزله‌نگار می‌توان سیستم هشدار سریع زمین لرزه و سونامی را در این منطقه استراتژیک ایجاد نمود.

بنابراین با توجه به توضیحات فوق، بلایای طبیعی در یک مکان یا منطقه مشخص حادث شده و ماهیتی مکانی دارند و آگاهی از موقعیت مکانی صحیح می‌تواند نقش مهمی در مدیریت آنها ایفا نماید. سال‌هاست که سامانه‌های اطلاعات مکانی (GIS)، در حال توسعه انواع سیستم‌های پشتیبان از تصمیم هستند که قادر به ارزیابی خطرات ناشی از بلایای طبیعی بوده و به دولت‌ها در برنامه‌ریزی کاهش خطرات کمک می‌کنند. همچنین سامانه‌های مکانی پشتیبان از تصمیم، برای مدیریت مؤثر حوادث در بسیاری از نقاط جهان در حال استفاده می‌باشند. از طریق فن‌آوری‌های پیشرفته بی‌سیم و برنامه‌های مکانی کاربردی مبتنی بر وب، مدیریت حوادث توسط دولت‌ها و سایر نهادها متحول شده و در حال افزایش هماهنگی‌ها در سرعت بخشی به پاسخگویی حوادث و کاهش خسارات ناشی از آنها می‌باشند.

مدیریت بلایای طبیعی، یک فعالیت چندرشته‌ای مشتمل بر دولت، شهرداری‌ها، آتش‌نشانی‌ها، نیروهای انتظامی، پیراپزشکان، سازمان‌های امداد و نجات، داوطلبان مردمی و غیره می‌باشد. انتظار می‌رود که تسهیلاتی از نوع زیرساخت ملی داده مکانی (NSDI)، به عنوان چارچوبی برای تبادل و به اشتراک‌گذاری داده‌های مکانی ایستا و پویا بین همه نیروهای چندگانه درگیر در مدیریت اضطراری بحران فراهم آورده شود تا ادغام فرماندهی و کنترل با عملیات میدانی، بویژه هماهنگی بین نیروها، تیم‌ها و سازمان‌هایی که در مدیریت اضطراری شرکت می‌کنند به میزان قابل توجهی بهبود یابد. با بهره‌برداری از بستر زیرساخت داده مکانی، اطلاعات منابع متعدد و پایگاه داده‌های متنوع و گوناگون در دسترس فرماندهی عملیات قرار می‌گیرند و نتایج عملیات نیز در سوابق ثبت و نگهداری می‌شوند تا بتوانند در مطالعات و تحقیقات بعدی مورد استفاده قرار گیرند. در نیروهای اورژانس نیز آگاهی از چنین زیرساخت‌های داده مکانی که پوششی چند رشته‌ای دارند کاملا افزایش یافته است.

بی شک با موارد فوق، فناوری اطلاعات مکانی در حال حاضر بیش از پیش در همه مراحل، پیش بینی، مدیریت و پاسخ به ریسک حوادث، نقش اساسی را ایفا می‌کند. چارچوب Sendai؛ مصوب سومین کنفرانس جهانی سازمان ملل متحد در مورد کاهش خطر بلایای طبیعی، بارها و بارها با تأیید چنین نقش حیاتی اطلاعات مکانی برای کاهش بلایای

طبیعی، تصریح کرده است و سازمان نقشه‌برداری کشور به عنوان متولی تولید نقشه و اطلاعات مکانی و مدیریت و نظارت بر آن در کشور، می‌تواند در مدیریت بحران و کاهش مخاطرات طبیعی در کشور با دیگر سازمان‌ها به ویژه با متولیان مدیریت بحران، همکاری نزدیک داشته باشد.

آیین نامه و شرح وظایف کمیته مدیریت بحران سازمان نقشه‌برداری کشور

فصل اول: کلیات

ماده ۱: مقدمه

به‌منظور سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، ایجاد هماهنگی و انسجام در زمینه‌های اجرایی در میان فعالیت‌های مدیریت‌های سازمان در ارتباط با بلایای طبیعی و بحران و همچنین تنظیم روابط همکاری و هم‌افزایی محیط داخلی و بیرونی سازمان در ارتباط با مخاطرات طبیعی، با هدف ارتقای نقش بین بخشی سازمان وبکارگیری نقشه و اطلاعات مکانی در مدیریت و مقابله با بحران و مخاطرات طبیعی، تأمین ایمنی، تقویت تاب‌آوری زیرساختارها، اطلاع‌رسانی متمرکز در حوزه‌های مخاطرات، حوادث و سوانح و کمک به توسعه پایدار، «کمیته مدیریت بحران» که از این پس در این متن با عنوان «کمیته» قید می‌شود، ذیل «شورای مدیران» سازمان نقشه‌برداری کشور که از این پس در این متن «شورا» نامیده می شود، تشکیل می‌گردد. این آیین‌نامه و شرح خدمات در راستای قانون مدیریت بحران کشور تدوین شده است.

ماده ۲: واژگان و عبارات اختصاری

- مخاطره: پدیده طبیعی یا کنش انسانی (به‌جز موارد نظامی، امنیتی و اجتماعی) که در صورت وقوع در محیط یا جامعه آسیب‌پذیر، می‌تواند تبدیل به یک بحران و حادثه خسارت‌بار شود.
- بحران: ازهم‌گسیختگی جدی عملکرد یک جامعه که ناشی از وقوع مخاطره است و منجر به خسارات و اثرات منفی گسترده انسانی، اقتصادی یا زیست‌محیطی می‌شود؛ به‌طوری که مواجهه با آن فراتر از توانایی جامعه متأثر و دستگاه‌های مسئول باشد.
- آسیب‌پذیری: ضعف و کمبودهای مادی و غیرمادی شامل فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی در جامعه است که باعث می‌شود وقوع مخاطرات منجر به بحران شود.
- خطر: مقدار یا اندازه خسارات انسانی و مادی احتمالی، درصورت وقوع یک مخاطره در جامعه آسیب‌پذیر است.
- مدیریت بحران: نظام حاکم بر راهبردها، رویکردها، برنامه‌ها و اقداماتی است که با هدف پیش‌بینی، پیشگیری و کاهش خطر، آمادگی و پاسخ کارآمد و بازتوانی و بازسازی پس از وقوع حوادث و سوانح، به‌صورت چرخه‌ای صورت می‌گیرد.
- پیشگیری و کاهش خطر: به مجموعه تدابیر و اقداماتی گفته می‌شود که شامل شناسایی، شناخت و تحلیل مخاطرات، آسیب‌پذیری‌ها، الزام به‌کارگیری مدیریت کاهش خطر در تدوین برنامه و بودجه بخش‌های توسعه‌ای، تعیین راهبردها و اولویت‌های بخش‌های گوناگون، تدوین و اجرای برنامه‌های کاهش خطر حوادث و سوانح در کشور است.
- آمادگی: مجموعه تدابیر و اقداماتی است که ظرفیت جامعه و دستگاه‌های مسئول را برای پاسخ مؤثر به حوادث و سوانح افزایش می‌دهد. به‌طوری که خسارات انسانی و مادی ناشی از آن را به حداقل برساند.

- پاسخ: مجموعه فعالیت‌ها و اقداماتی است که با وقوع حادثه آغاز شده و شامل هشدار سریع، تخلیه، جستجو، نجات و امداد، تأمین امنیت و نظایر این‌ها، متناسب با ویژگی‌های هر بحران می‌باشد.
- بازسازی و بازتوانی: به مجموعه تدابیر و اقداماتی گفته می‌شود که برای ترمیم و بهبود خدمات و ساختارها، معیشت، توانمندی و شرایط زندگی جوامع متأثر از حوادث و سوانح انجام می‌شود؛ به نحوی‌که موجب ارتقای توانایی و ظرفیت آنها در جهت کاهش خطر حوادث آتی شود.
- تاب‌آوری: به توانایی یک نظام یا جامعه در معرض مخاطرات، برای ایستادگی، تحمل و سازگاری در برابر حوادث و سوانح و بازتوانی و بازسازی مؤثر و به‌موقع جامعه آسیب‌دیده گفته می‌شود.
- اطلاعات مکانی: داده‌ها و اطلاعات عوارض که به نحوی مکان محور شده و به صورت نقشه، اطلاعات توصیفی و آماری بصورت رقومی در سامانه‌ها نگهداری می‌شوند و آمادگی تحلیل مکانی دارند.
- شرایط اضطراری: وضعیتی است که در پی وقوع مخاطرات و قریب‌الوقوع بودن حادثه یا بعد از وقوع آن ایجاد می‌شود و نیاز به اقدامات فوق‌العاده برای پاسخ دارد.
- سازمان: سازمان نقشه‌برداری کشور
- اعضای حقیقی: افراد دارای تجربه تخصصی در زمینه تولید و پردازش اطلاعات مکانی و به‌کارگیری آن در مدیریت بحران با معرفی دبیر کمیته و تایید شورا

ماده ۳: قوانین بالادستی

«کمیته» در راستای عمل به سیاستهای ابلاغی مقام معظم رهبری و چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور و ماده ۱۳ قانون مدیریت بحران کشور - مصوب ۱۳۹۸/۵/۲۳؛ در سازمان نقشه‌برداری کشور تشکیل می‌شود.

فصل دوم: ارکان کمیته

ماده ۴: ارکان موضوع این شرح خدمات به ترتیب عبارتند از:

۱- اعضای شورا (اعضای شورای مدیران سازمان نقشه برداری کشور)

۲ - اعضای کمیته (دبیر، نمایندگان تام‌الاختیار مدیریت‌های سازمان و اعضای حقیقی)

۳- گروه‌های کاری کمیته

ماده ۵: جلسات «شورا» به‌منظور سیاستگذاری اجرایی در زمینه بکارگیری نقشه و اطلاعات مکانی در مخاطرات در محدوده قوانین مربوطه برگزار می‌شود.

تبصره ۱- جلسات شورا بر حسب ضرورت و به پیشنهاد دبیر کمیته و با دستور رئیس شورا (رئیس سازمان)، می‌تواند در زمان‌های وقوع بحران و یا طرح مسائل مربوط به کمیته با حضور مسئولین گروه‌های کاری تشکیل گردد.

ماده ۶: اختیارات شورا

الف- تصویب و به‌روزرسانی آیین‌نامه و شرح خدمات کمیته

ب- تصویب و به‌روزرسانی مستمر هر یک از برنامه‌های سازمان برای مشارکت در کاهش خطر حوادث و سوانح

تبصره ۲- برنامه‌های سازمان در حوزه آمادگی، پاسخ، بازسازی و بازتوانی در انواع بحران‌ها، از سوی دبیر کمیته به شورا به منظور تصویب، پیشنهاد می‌گردد.

ج- ابلاغ مصوبات کمیته و دستور همکاری معاونین و مدیران و همچنین دستور تامین اعتبارات و مایحتاج مورد نیاز خارج از چارچوب‌های اداری در زمان‌های وقوع بحران‌ها.

تبصره ۳- دبیر کمیته، موضوعاتی را که مربوط به حوزه سیاست‌های اجرایی کمیته بوده و نیاز به طرح در شورا داشته باشد را به دبیرخانه شورا پیشنهاد می‌نماید.

ماده ۷: دبیر کمیته از بین یکی از اعضای شورا که دارای تجربه تخصصی در زمینه تولید و پردازش اطلاعات مکانی و به‌کارگیری آن در مدیریت بحران است، با حکم رئیس سازمان (به عنوان رئیس شورا) انتخاب و با شرح وظایف ذیل منصوب می‌شود:

۱- اداره جلسات، پیگیری امور و مصوبات، بررسی گزارش‌ها و بخشنامه‌ها و تهیه برنامه‌های مورد نیاز با پیشنهاد و همکاری اعضا

۲- صدور احکام اعضا و مسئول گروههای کاری و نظارت بر حسن انجام امور توسط گروه‌های کاری مشخص شده

۳- هماهنگی مکان و زمان برگزاری جلسات کمیته

۴- پیگیری تهیه و تدوین لوایح، آئین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مورد نیاز کمیته، جهت طی مراحل تصویب و ابلاغ در مراجع بالادستی با همکاری اعضا

۵- هماهنگی در خصوص تعیین دستور کار جلسات با کسب نظرات سایر اعضای کمیته، هماهنگی با رئیس شورا و ارسال دعوتنامه جلسات

۶- ارسال صورتجلسات و گزارشهای تهیه شده توسط مسئولین گروه‌های کاری همراه با ضمائم مربوطه به شورا

۷- پیگیری و ارائه گزارش اجرای مصوبات به شورا

۸- پیگیری و نظارت بر حسن اجرای شرح خدمات کمیته، جمع‌بندی و تدوین گزارش‌های دوره‌ای عملکرد با همکاری اعضا و مسولین گروه‌های کاری

۹- بررسی و تأیید اولویت‌بندی طرح‌ها و اعتبار مورد نیاز پروژه‌های پیشنهادی ارائه شده توسط اعضا

تبصره ۴: کلیه مکاتبات اداری برون سازمانی کمیته پس از ارسال پیش‌نویس از سوی مسیولین گروههای کاری، با هماهنگی رئیس شورا و امضای دبیر کمیته ارسال می‌گردد؛ مگر در مواردی که ضرورت تأیید و امضای آن با رئیس شورا باشد. رونوشتی از مکاتباتی که توسط دبیر کمیته انجام می‌شود، حتما برای رئیس شورا نیز باید ارسال گردد.

ماده ۸: اعضای کمیته با حق رای

- دبیر کمیته
- نماینده تام الاختیار اداره‌کل ژئودزی و نقشه‌برداری زمینی
- نماینده تام الاختیار اداره‌کل نقشه‌برداری هوایی، فضایی و نقشه های مبنایی
- نماینده تام الاختیار اداره‌کل سامانه‌ها و زیرساخت‌های اطلاعات مکانی
- نماینده تام الاختیار اداره‌کل دفتر فناوری اطلاعات و ارتباطات
- نماینده تام الاختیار مدیریت آبنگاری و امور جزرومدی
- نماینده تام الاختیار مدیریت نقشه نگاری و اطلس‌های ملی
- نماینده تام الاختیار مدیریت ذخیره سازی و ارائه اطلاعات مکانی
- مسئولین گروههای کاری کمیته
- اعضای حقیقی

تبصره ۵- تعداد و عناوین گروه‌های کاری مخاطرات و رئیس آن با نظر اعضای کمیته متناسب با مخاطرات مدنظر مشخص شده و به منظور پیشبرد بهتر اهداف، مسئولیت هر مخاطره به یک اداره‌کل/ مدیریت سازمان واگذار می‌گردد.

تبصره ۶- نماینده تام الاختیار اداره‌کل/ مدیریت تنها می‌تواند مسئول یکی از گروه‌های کاری مشخص شده باشد، در این صورت لزومی به معرفی نماینده مجزا برای اداره‌کل/ مدیریت نیست.

تبصره ۷- تعداد اعضای حقیقی با حق رای که دارای تجربه تخصصی در زمینه تولید و پردازش اطلاعات مکانی و به‌کارگیری آن در مدیریت بحران هستند، به تشخیص دبیر کمیته یا پیشنهاد هریک از اعضای کمیته و تایید شورا طوری مشخص می‌گردد که تعداد اعضای کمیته فرد باشد.

تبصره ۸- دبیر کمیته به تشخیص خود یا پیشنهاد هریک از اعضای کمیته، می‌تواند حسب مورد، علاوه بر اعضا از سایر مسئولین یا کارشناسان سازمان و یا اشخاص حقیقی صاحب‌نظر برای شرکت در جلسات کمیته بدون حق رای، دعوت نماید.

ماده ۹: اهداف و شرح وظایف کمیته

اهداف:

۱- شناسایی، پایش و ارزیابی مخاطرات طبیعی و محیطی مرتبط با اهداف سازمان بر اساس داده‌های مورد نیاز

۲- تدوین برنامه مدیریت مخاطرات مدنظر و ارائه راهکار اجرایی جهت بکارگیری اطلاعات مکانی در ارتقای توان شناسایی مخاطرات و درک خطر حوادث و سوانح، افزایش تاب‌آوری و کاهش آسیب‌پذیری مناطق

۳- ارائه راهکار اجرایی به منظور حفظ و ارتقای آمادگی سازمان برای ارایهٔ اطلاعات و سرویس‌های مکانی ضروری در شرایط بحران

۴- تلاش برای نهادینه‌سازی اصول مدیریت بحران در سازمان

۵- ارتقای توانمندی‌های سازمان برای بازتوانی و بازسازی پس از وقوع حوادث و بحران‌ها با تهیه اطلاعات مکانی مناسب

۶- تعیین شیوه نامه استقرار زیرساخت‌های لازم و تدوین ضوابط، فرآیندها و استانداردهای مورد نیاز، با همکاری سازمان مدیریت بحران کشور و سازمان‌های ذیربط

۷- همکاری مؤثر با دستگاه‌های مرتبط با حوزه مدیریت بحران در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی

۸- ایجاد آمادگی مطلوب سازمانی و عملیاتی برای پاسخ به بحران گردآوری، مدیریت و به اشتراک‌گذاری اطلاعات مکانی مربوط به مدیریت بحران

وظایف:

۱- تعیین راهبردها و سیاست‌های اجرایی در جهت استقرار نظام مدیریت بحران در سازمان

۲- هماهنگی و ایجاد تعامل با نهادهای نظارتی حاکمیتی و اجرایی

۳- بررسی و تطبیق قوانین و اسناد بالا دستی به منظور جلوگیری از بروز مغایرت‌ها در حوزه‌های مختلف

۴- تلاش در بروزرسانی بسترهای حقوقی، آیین‌نامه‌ها و دستوالعمل‌ها در زمینه مدیریت بحران

۵- ارائه پیشنهاد مناسب به سازمان در جهت تسهیل و تسریع در اجرایی‌شدن اقدامات مرتبط با مدیریت بحران

۶- پیش‌بینی اعتبارات لازم برای طرح‌ها و برنامه‌ها در برنامه‌های سالانه سازمان

۷- تصویب لوایح پیشنهادی، آئین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مورد نیاز سازمان درحوزه مدیریت بحران

۸- نیازسنجی و تهیه پیش‌نویس قوانین و مقررات، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های درون سازمانی جهت ارجاع به دبیرخانه شورا

۹- تدوین و بازنگری استانداردها و ضوابط مدیریتی و فنی در سیستم‌ها، فرایندها، و طرح‌های توسعه مرتبط با مدیریت بحران

۱۰- نظارت بر اجرای استانداردهای مصوب و پیاده‌سازی سطح‌بندی مخاطرات و ضوابط مدیریتی و فنی در سیستم‌ها، فرایندها، و طرح‌های توسعه‌ای در سازمان

۱۱- نظارت مستمر بر فرآیندها و نحوه عملکرد گروههای کاری

۱۲- بررسی و در صورت لزوم تصویب تصمیمات گروه‌های کاری جهت ارائه به شورا

۱۳- بررسی و در صورت لزوم تصویب طرحها و برنامه های کمیته و پیش‌بینی سالانه نیازهای مالی، تجهیزاتی مربوط به مدیریت بحران و اعلام به سازمان جهت تأمین آنها

۱۴- هماهنگی برگزاری دوره‌ها، کارگاه‌ها و سمینارهای آموزشی با هدف ارتقاء دانش جامعه مهندسی نقشه‌برداری براساس نیاز و اولویت‌های مطرح در ارزیابی مخاطرات و مدیریت بحران

۱۵- بررسی و اجرای بخشنامه‌های صادره از دستگاه‌های بالادستی، مدیریت بحران کشور و شورا

۱۶- مشارکت و تعامل مستمر با سازمان مدیریت بحران کشور در تدوین و بروزرسانی اسناد و برنامه‌های راهبردی

۱۷- ارتقای همکاری و هماهنگی برون‌سازمانی با دستگاه‌های مرتبط با موضوع مدیریت بحران، به منظور ایجاد هم‌افزایی و تحقق اهداف کلان هنگام پاسخ به بحران‌ها

۱۸- برنامه‌ریزی و هدایت تهیه محصولات مکانی مرتبط با مخاطرات طبیعی از جمله نقشه‌های پهنه‌بندی خطر و نقشه‌های خطرپذیری، نقشه‌های مناطق تحت تأثیر مخاطرات، اطلس مخاطرات و موارد مشابه

۱۹- بررسی طرح ها و هماهنگی و تعامل با دستگاه‌های ذیربط و مراکز پایش مخاطرات در توسعه ایستگاه‌های دائمی تعیین موقعیت ماهواره‌ای GNSS، جزرومدسنجی، تصویربرداری هوایی و ماهواره‌ای، ثقل‌سنجی و سیستم‌های هشدار سریع مخاطرات طبیعی

۲۰- هماهنگی و تعامل با وزارت‌خانه‌ها، سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرائی ذیربط در زمینه تهیه نقشه‌ها، اطلس‌ها و مجموعه اطلاعات مکانی مرتبط با مخاطرات

۲۱- هماهنگی و تعامل با دستگاه‌های مرتبط در زمینه انجام اقدامات پیشگیرانهٔ وقوع بحران و تقلیل آسیب‌ها و خسارات ناشی از آن

۲۲- انجام هماهنگی‌های درون سازمانی برای تسریع ارائه اطلاعات و خدمات مکانی به مناطق آسیب‌دیده‌ی ناشی از وقوع مخاطرات و بحران‌های طبیعی

۲۳- هماهنگی برای گسترش و توسعه ارائه اطلاعات و خدمات مکانی مرتبط با مدیریت بحران از طریق زیرساخت ملی داده‌های مکانی همکاری با دانشگاه‌ها و دیگر مراکز علمی و پژوهشی در زمینهٔ انجام مطالعات مربوط به پایش، ارزیابی، کنترل و مقابله با مخاطرات محیطی

۲۴- ارائه گزارش عملکرد سازمان در چارچوب شاخص‌های پایش و ارزیابی مصوب سازمان‌های مدیریت بحران کشور

۲۵- ارائه تصمیمات و مصوبات کمیته به مدیریت روابط عمومی سازمان به منظور انعکاس مناسب در سایت سازمان و دیگر رسانه‌های اطلاع‌رسانی مربوطه.

فصل سوم: اعلام شرایط اضطرار و تشکیل جلسات

ماده۱۰: جلسات کمیته به‌شرح زیر تشکیل می‌گردد:

۱- کمیته به‌طور مستمر از طریق سامانه‌های برخط، فضای مجازی و موارد مشابه پیگیر امور جاری خواهد بود و به‌طور عادی حداقل هرماه یک‌بار و در شرایط اضطراری و وقوع بحران به تشخیص و دعوت دبیر کمیته، در هر روز و زمان لازم (حتی روزهای تعطیل) و در هر ساعت شبانه‌روز جلسه تشکیل می‌دهد.

۲- جلسات حضوری کمیته در شرایط عادی با حضور حداقل دوسوم اعضاء رسمیت می‌یابد و تصمیمات کمیته با اکثریت آرای حاضرین اتخاذ می‌شود. در شرایط اضطراری، ترکیب کمیته محدود به اعضاء نیست و بنا به تشخیص دبیر کمیته کارشناسانی در حوزه‌های تخصصی مختلف (بدون حق رای) به جلسات دعوت می‌گردند. اعضای اصلی کمیته، مجاز به غیبت در جلسات کمیته در شرایط اضطراری نیستند. تصمیمات کمیته در شرایط اضطراری توسط دبیر کمیته اتخاذ و ابلاغ می‌شود و پس از تایید رئیس شورا در تمام سطوح سازمان لازم‌الاجراء است.

۳- کمیته می‌تواند در موارد ضروری و به منظور انجام بررسی‌های لازم نسبت به مسائلی که نیاز به بررسی و اظهارنظر بیشترکارشناسی (در حوزه‌های مرتبط) دارد، اقدام به تشکیل گروههای کاری تخصصی و کارشناسی فنی نماید و فرایند و دستورالعمل روش‌کار هر یک از گروههای کاری در چارچوب وظایف توسط رئیس گروه کاری تدوین و به تایید کمیته خواهد رسید.

۴- اعضای گروه‌های کاری تخصصی حسب ضرورت می‌توانند از مدیران و کارشناسان متخصص شرکت‌های ذیصلاح، اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور، کارشناسان حقیقی و حقوقی تعیین صلاحیت شده و متخصصین سازمان یا سایر دستگاه‌های اجرایی منصوب گردند.

۵- اعلام شرایط اضطرار در سازمان جهت پاسخ به بحران‌ها از طریق اطلاعیه‌ها و اعلان‌های عمومی و بنا به درخواست سازمان مدیریت بحران کشور، جمعیت هلال احمر و یا سایر دستگاههای مرتبط صورت می‌گیرد. در صورت وقوع مخاطره یا بحران نیز؛ ضمن سطح‌بندی آن، تشکیل جلسه فوری کمیته به تشخیص دبیر کمیته انجام می‌شود. چنانچه تشکیل جلسه فوری شورا نیاز باشد، با درخواست دبیر کمیته و تایید رئیس شورا، جلسه مربوطه بلافاصله تشکیل خواهد شد.

فصل چهارم: برنامه‌ها

ماده۱۱: برنامه‌های مورد نیاز این آیین نامه و شرح خدمات به شرح زیر تهیه و تدوین می‌شود:

۱- برنامه سازمان در آمادگی و پاسخ: سندی است که توسط کمیته و با مشارکت کلیه ادارات‌کل / مدیریت‌ها، در چارچوب سند اسناد مدیریت بحران کشور تهیه می‌گردد و وظایف و اقدامات ادارات‌کل / مدیریت‌های سازمان و نحوه هماهنگی بین ادارات کل و مدیریت‌ها را جهت آمادگی مطلوب و پاسخ مؤثر و به‌موقع به حوادث و بحران‌ها تبیین می‌کند.

۲- برنامه ایجاد و توسعه سامانه زیر ساخت اطلاعات مکانی مدیریت بحران‌ها و پایش و به اشتراک‌گذاری داده‌ها و نتایج مربوطه

۳- برنامه توسعه و گسترش سامانه‌های پایش مخاطرات با استفاده از داده‌های ژئودتیکی و تکنیک‌های ماهواره‌ای

فصل پنجم: فن‌آوری‌های نوین سخت افزاری و نرم افزاری

ماده۱۲: در پاسخ بهینه به بحران‌ها، مخاطرات و مدیریت آن، به استفاده از فن‌آوری‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و تهیه و توسعه برنامه‌های کاربردی تحت وب و موبایل تاکید می‌گردد:

۱- بکارگیری تجهیزات نوین سخت‌افزاری و نرم‌افزاری به ویژه ملاحظات فناوری اطلاعات و ارتباطات در تبادل داده‌ها، مرکز داده سازمان

۲- استفاده از برنامه‌های کاربردی و سامانه‌های برخط به منظور ویرایشگری مستندات، تدوین گرافیکی مدل‌های مفهومی، و همچنین پشتیبان مدیریت، جهت بازنگری و ویرایش برنامه‌ها و گزارش‌های عملکردی به صورت "هر زمان و هر مکان" و ذخیره و نگهداری یک نسخه از اطلاعات در دستگاه‌های محلی

فصل ششم: اعتبارات

ماده۱۳: هر ساله کمیته، بودجه مورد نیاز در حوزه‌های اجرایی و زیرساخت‌های مورد نیاز سازمان در فازهای پیشگیری، آمادگی و پاسخ به بحران‌ها و مخاطرات؛ به منظور آمادگی و پاسخ سازمان به مدیریت بحران را تهیه و جهت تامین اعتبار به شورا ارائه خواهد نمود تا پس از تصویب در شورا، به معاونت توسعه و مدیریت سازمان ابلاغ شود.

فصل هفتم: پایش و ارزیابی

ماده۱۴ : نظارت بر اجرای صحیح تمامی مواد و تبصره‌های این چارچوب و شرح خدمات، توسط رئیس سازمان یا نماینده ایشان انجام می‌شود.

ماده۱۵: دبیر کمیته موظف است جهت نظارت بر عملکرد صحیح ادارات کل / مدیریت‌های مشمول این شرح خدمات، ارزیابی و امتیازدهی نماید و نتایج عملکرد را به شورا گزارش نماید.

ماده۱۶: کمیته، شاخص‌های ارزیابی را تهیه و پس از تصویب شورا، اجراء خواهد نمود.

ماده۱۷: با توجه به سرعت تغییر فناوری‌های روز، کمیته در هر مقطع زمانی که احساس نماید، پیشنهاد تغییرات یا بازنگری آیین‌نامه و شرح خدمات را به شورا ارائه خواهد داد که در صورت تصویب ملاک عمل قرار می‌گیرد.

ماده۱۸: رئیس شورا (رئیس سازمان)، گزارش عملکرد سالانه کمیته را به مسئولین ذی صلاح ارسال می‌نماید.

این آیین‌نامه و شرح خدمات مشتمل بر هفت فصل و هجده ماده و هشت تبصره؛ در جلسه روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۱ شورای مدیران سازمان، تصویب شد و به تأیید ریاست محترم سازمان نقشه‌برداری کشور نیز رسید. این سند تحت کد شماره.REG00I01R0001DRGC **سازمان نقشه‌برداری کشور رده‌بندی و ثبت شده است و از تاریخ تصویب لازم الاجراست.**